

ΔΕΚΑΔΕΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΤΟΜΑ ΣΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ANZAC

Η Αυστραλία δεν ξεχνά

Δεκάδες χιλιάδες Αυστραλοί έλαβαν μέρος στις παρελάσεις και τις άλλες εκδηλώσεις που έγιναν χθες με την ευκαιρία της 97ης επετείου της αιματηρής απόβασης Αυστραλών και Νεοζηλανδών στρατιωτών στην Καλλίπολη, μιας επετείου που έγινε γνωστή ως Anzac Day. Στις εκδηλώσεις συμμετείχαν και αρκετοί ομογενείς. Η πρωθυπουργός, Τζούλια Γκίλαρντ, τίμησε την ημέρα των Anzac's στην Τουρκία και συγκεκριμένα στην Καλλίπολη.

Στην Καμπέρα, 20 χιλιάδες άτομα συγκεντρώθηκαν τις πρωινές ώρες χθες στο πολεμικό μνημείο, ενώ στην πρωινή τελετή μνήμης στη Μελβούρνη συγκεντρώθηκαν 45.000 άτομα. Παρόμοιες εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στο Περθ, το Μπρίσμبان και την Αδελαΐδα.

Την χθεσινή μέρα τίμησαν με διάφορες εκδηλώσεις και οι Αυστραλοί στρατιώτες που υπηρετούν στο Αφγανιστάν.

Σημειώνουμε ότι για τους Αυστραλούς, η σφαγή των στρατιωτών στην Καλλίπολη, θεωρείται η πιο σημαντική στιγμή για το έθνος γιατί «για πρώτη φορά σηματοδότησε την δημιουργία αυστραλιανής συνείδησης».

Το ιστορικό της απόβασης, που έχει και μεγάλο ελληνικό ενδιαφέρον, έχει ως εξής: Το πρωινό της 25ης Απριλίου του 1915, 15.000 άπειροι Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί στρατιώτες, κατόπιν εντολής του υπουργού στρατιωτικών της Βρετανίας λόρδου Κίτσεναρ και παρά τις διαφωνίες του Ελευθερίου Βενιζέλου, αποβιβάστηκαν στις ακτές της Καλλίπολης στα Δαρδανέλια, κατά τη διάρκεια του Α' παγκοσμίου πολέμου. Στόχος τους να καταλάβουν τα Στενά και να επιτρέψουν στους Ρώσους συμμάχους τους στην «Αντάντ» να περάσουν με τα πλοία τους τον Ελλήσποντο και να ανοικτούν στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο.

Παρά το γεγονός ότι ο Α' παγκόσμιος πόλεμος δεν απειλούσε άμεσα την εδαφική ακεραιότητα της Αυστραλίας, η τότε κυβέρνηση της χώρας αποφάσισε, ως μέλος της βρετανικής κοινοπολιτείας και λόγω συνταγματικής της υποχρέωσης απέναντι στη Μεγάλη Βρετανία, να λάβει μέρος στον πόλεμο. Στην Καλλίπολη θα ήταν η πρώτη φορά που η νεοσύστατη Αυστραλιανή Αυτοκρατορική Δύναμη, όπως ονομάστηκε η στρατιωτική δύναμη των Αυστραλών που στάλθηκε στην Ευρώπη, θα έπαιρνε μέρος σε πολεμική αναμέτρηση.

ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Όλα ξεκίνησαν ένα πρωινό του Νοεμβρίου του 1914, όταν από το λιμάνι Όλμπανι της Δυτικής Αυστραλίας έφυγαν η 1η Μεραρχία Πεζικού και η 1η, η 2η και η 3η Ελαφρά Ταξιαρχία Ιππικού. Αρχικά ήταν προγραμματισμένο να ταξιδέψουν στη Βρετανία, όπου και θα εκπαιδεύονταν. Η έλλειψη υποδομής, όμως, είχε ως αποτέλεσμα να μεταφερθούν σε εκπαιδευτικά στρατόπεδα των συμμαχικών δυνάμεων στην Αίγυπτο. Παρέμειναν εκεί για περίπου τρεις μήνες. Εν τω μεταξύ, έφταναν στην Αίγυπτο και άλλοι Αυστραλοί στρατιώτες. Στις αρχές Μαρτίου του 1915 η κεντρική διοίκηση των συμμαχικών δυνάμεων για την εκστρατεία κατάληψης των Στενών των Δαρδανελίων αποφάσισε ότι αποκλειστικά η στρατιωτική δύναμη των Αυστραλών και Νεοζηλανδών

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ANZAC ΠΟΥ ΤΙΜΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΛΗΜΝΟ

Εκδηλώσεις Τιμής και Μνήμης για τους πεσόντες στη Μάχη της Καλλίπολης και επιμνημόσυνη δέση εις μνήμη των πεσόντων του σώματος των Αυστραλών και Νεοζηλανδών στρατιωτών (ANZAC), έλαβαν χώρα την Δευτέρα στο Κοινοπολιτειακό Στρατιωτικό Νεκροταφείο στο Μούδρο, στη νήσο Λήμνο. Στην εκδήλωση παρέστη ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, Αντιπύραρχος (Ι) Αντώνιος Τσαντράκης. Επιμνημόσυνη δέση έγινε χθες Τετάρτη και στην Αθήνα.

Με τις δύο επιμνημόσυνες δεήσεις, η Πρεσβεία της Αυστραλίας απόψε φόρο τιμής στη μνήμη των πεσόντων του σώματος ANZAC Αυστραλών και Νεοζηλανδών στρατιωτών, που πολέμησαν κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο στην εκστρατεία της Καλλίπολης το 1915.

θα χρησιμοποιούνταν γι' αυτή την επιχείρηση. Στην Ελλάδα, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ελπίζοντας ότι η κατάληψη των Δαρδανελίων θα είχε ως αποτέλεσμα τη διεκδίκηση της Κωνσταντινούπολης έδωσε την άδεια στη Μεγάλη Βρετανία να χρησιμοποιήσει τη Λήμνο ως ναυτική βάση, αν και είχε αντιρρήσεις για την όλη επιχείρηση. Έτσι, στις 4 Μαρτίου 1915 οι πρώτοι Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί στρατιώτες από τις ANZAC (Australian and New Zealand Army Corps) πάτησαν για πρώτη φορά το πόδι τους σε ελληνική γη.

ΣΤΗ ΛΗΜΝΟ

Το λιμάνι του Μούδρου με τα απάνεμα νερά του, τους υποδέχτηκε. Η στεριά, όμως, δεν ήταν και τόσο φιλική γι' αυτούς. Η ξερή γη, έντονο χαρακτηριστικό της λημνιακής

Η Λήμνος υπήρξε σημαντική βάση των ANZAC κατά την εκστρατεία της Καλλίπολης. Παρείχε υλικοτεχνική υποστήριξη και φιλοξένησε το Αυστραλιανό Στρατιωτικό Νοσοκομείο που περιέθαλπε τους τραυματίες της μάχης. Εκατοντάδες Αυστραλοί στρατιώτες αναπαύονται στη γη της Λήμνου. «Από την παραλία της Λήμνου», δήλωσε η ελληνικής καταγωγής πρέσβης της Αυστραλίας Τζένη Μπλούμφιλντ «όπου οι πρώτοι στρατιώτες του σώματος ANZAC επιβίβαστηκαν για την εκστρατεία της Καλλίπολης, εκστρατεία που διαμόρφωσε την εθνική μας ταυτότητα, έως τις μάχες της Κρήτης κατά των Γερμανών κατακτητών το 1941, οι Αυστραλοί και οι Έλληνες πολέμησαν μαζί για την υπεράσπιση της δημοκρατίας και της ελευθερίας και σφυρηλάτησαν δυνατούς δεσμούς φιλίας».

φύσης, οι γυμνοί λόφοι και η έλλειψη νερού δεν υπόσχονταν την καλύτερη διαμονή. Παρόλα αυτά, για πολλούς το φαισιγενές τοπίο της Λήμνου ήταν ασυγκρίτως καλύτερο από την έρημο και τη ζέση της Αιγύπτου. Οι πρώτες εντυπώσεις του στρατιώτη Τ. Α. Μάιλς για τους Έλληνες: «Οι κάτοικοι του νησιού ζουν σε πρωτόγονες συνθήκες. Έχουν μικρά σπίτια και αρκετοί από τους άνδρες φορούν προβιές αρνιών και περπατούν ξυπόλυτοι ή φορούν σκληρά παπούτσια».

Οι ξένοι στρατιώτες άρχισαν σιγά-σιγά να ξεθαρρεύουν και να συναναστρέφονται τους ντόπιους. Ο σηματογράφος Ν.Κ. Χάρβεϊ γράφει στα απομνημονεύματά του: «Δεν είχαμε αρκετά ξύλα, σε αντίθεση με το αλκοόλ που ήταν μπόλικο, κάθε μαγαζί στη Λήμνο μέχρι το τέλος του Μαρτίου πουλούσε μπί-

ρα και κονιάκ. Υπήρχε έλλειψη καύσιμων ξύλων. Οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν μικρά κομμάτια κάρβουνου για να μαγειρέψουν. Μετά ήρθε το Πάσχα τους και με μεγάλη περιέργεια παρακολουθήσαμε τον τρόπο με τον οποίο το γιόρταζαν. Οι καμπάνες των εκκλησιών τους χτυπούσαν συχνά και για δύο περίπου μέρες δεν σταματούσαν καθόλου. Την ημέρα του Πάσχα ήρθαν στο στρατόπεδο οι Έλληνες και μας πρόσφεραν κόκκινα αυγά και άλλα δώρα».

ΣΦΑΓΗ

Στις 20 Απριλίου 1915 το λιμανάκι του Μούδρου πλημμύρισε από πολεμικά πλοία των συμμαχικών δυνάμεων. Ο Τ. Α. Μάιλς γράφει: «Κανένα άλλο λιμάνι του κόσμου εκείνες τις μέρες δεν είχε περισσότερα πλοία απ' αυτό το λιμανάκι της Λήμνου». Είχε έλθει η ώρα της μάχης. Οι Αυστραλονεοζηλανδοί ξεκίνησαν από την ελληνική γη το απόγευμα της 24ης Απριλίου για να επιτεθούν στην Καλλίπολη και να πάρουν τον έλεγχο των Στενών από τους Τούρκους.

Οι επιχειρήσεις, που κράτησαν έως τον Ιανουάριο του 1916, στέφθηκαν από παταγώδη αποτυχία. Κάπου 2.000 Αυστραλοί βρήκαν τραγικό θάνατο εκείνο το πρωινό της 25ης Απριλίου 1915, αφού οι Τούρκοι, που ήταν σύμμαχοι των Γερμανών, ήταν οχυρωμένοι στα βράχια της Καλλίπολης από Γερμανούς άρτια εξοπλισμένοι και θέριον τους ανεκπαίδευτους ANZAC εν ψυχρώ. Τους επόμενες μέρες άλλοι 11.000 Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί στρατιώτες άφηναν την τελευταία τους πνοή στα μέρη εκείνα. «Θυσιάστηκαν χωρίς λόγο στο σφαγείο της Καλλίπολης. Τώρα καταλαβαίνω πόσο δύσκολο είναι να κατακτήσουμε τα Στενά αυτά» παραδέχτηκε ο στρατηγός της συμμαχικής δύναμης, σερ Ιαν Χάμιλτον, μετά την πρώτη μάχη στα Δαρδανέλια.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Η σφαγή στάθηκε αφορμή για να δημιουργηθεί κλίμα εθνικής ομοψυχίας στην Αυστραλία και να πάρει σάρκα και οστά το όνειρο της δημιουργίας του αυστραλιανού έθνους. Το 1901 οι βρετανικές αποικίες της Αυστραλίας είχαν ενωθεί και είχαν δημιουργήσει το ομόσπονδο αυστραλιανό κράτος, που όμως δεν είχε ακόμα συνοχή, κάτι που του έδωσε η θυσία της Καλλίπολης.

Στην απόβαση της Καλλίπολης πήραν μέρος και 12 Ελληνοαυστραλοί: ο δεκανέας Τζακ Μαρκ, ο υποδεκανέας Τζον Ζαβιτόνις και οι στρατιώτες Πέρου Κουκουσάκης, Κώστας Αρώνης, Γιώργος Κρίτον, Ρόμπερτ Κρόκος, Άθα Χάλκας, Λεωνίδας Μανούσου, Γιώργος Πάπας, Πίτερ Ράντος, Ρόι Ραλφ και Αναστάσιος Ρεμπέα. Ο μόνος άτυχος υπήρξε ο 24χρονος μάγιστρος Πίτερ Ράντος, που έπεσε στο πεδίο της μάχης.

Κάθε χρόνο στις 25 Απριλίου η Αυστραλία τιμά με εκδηλώσεις σε ολόκληρο τον κόσμο την επέτειο αυτή, με επίκεντρο την Καλλίπολη. Στη Λήμνο, όπου αποτέλεσε πέρασμα για την απόβαση της Καλλίπολης και πολλοί Αυστραλοί βρήκαν καταφύγιο μετά την καταστροφή, υπάρχουν δύο στρατιωτικά νεκροταφεία και ένα μνημείο για να θυμίζουν το πέρασμα των Αυστραλονεοζηλανδών από την ελληνική γη.